

הנחיה מס' 14.8 – בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה	הנחיות פרקליטת המדינה
	2 ינואר 1994; 1 אוגוסט 2002

14.8 בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה

א. כללי

1. עניינה של הנחיה זו הוא בבקשות לעיון ב"חומר חקירה", שלא במסגרת סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב - 1982. הכוונה היא לבקשות לעיון בחומר החקירה המוגשות על ידי חשוד, מתלונן, קורבן העבירה, או גורם מעוניין אחר, להבדיל מבקשות לעיון המוגשות על ידי הנאשם או בא כוחו לאחר הגשת כתב אישום.
2. בדין הקיים לא מוקנית לפרט זכות עיון בחומר החקירה שבידי התביעה (חוק חופש המידע, התשנ"ח - 1998, איננו חל על חומר חקירה שנאסף על ידי המשטרה (סעיף 14 (א) (9) לחוק), וחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א - 2001, אינו מקנה לנפגע עבירה זכות עיון בחומר חקירה).
3. לפיכך, מסירת החומר לעיון המבקש נתונה לשיקול דעתה של הרשות המנהלית המחזיקה בו (המשטרה או רשויות התביעה). ככל רשות מינהלית, על המשטרה והתביעה להפעיל את שיקול דעתן בתום לב, בהגינות, בשוויוניות ובסבירות.
4. ככלל, קיימת לאזרח זכות לעיין במסמכים המוחזקים בידי הרשויות, אם יש בידו להראות עניין לגיטימי, שבגיננו מתבקש העיון וכל עוד אין בכך פגיעה קשה באינטרס לגיטימי אחר. כאשר מדובר בזכות לעיין בחומר המצוי בתיקי חקירה משטריים, עומדים כנגד "זכות העיון" אינטרסים אחרים כבדי משקל העלולים להיפגע מן העיון. לענין זה ראו בג"צ 142/70 שפירא נ' לשכת עורכי הדין, פ"ד כה(1) 325, 331 ואילך (להלן: **בג"צ שפירא**).
5. לפיכך, בכל מקרה שבו מתבקש עיון בחומר חקירה, יש לשקול את מכלול השיקולים הרלבנטיים בנסיבות העניין, ולהחליט על פיהם אם יש מקום להרשאת העיון. להלן יפורטו השיקולים הדרושים להכרעה.

ב. השיקולים בנושא הרשאת עיון בתיק משטרה

(א) קיום אינטרס לגיטימי של מבקש העיון

1. תנאי למימוש זכות העיון הוא, שהמבקש הינו בעל אינטרס לגיטימי לעיין בחומר. בבג"צ **שפירא** דלעיל קבע השופט ח. כהן:

"אמרנו שחובת הגילוי אינה מוטלת על הרשות אלא כלפי הצד הנוגע בדבר; אם אין בחיקוק הוראה אחרת [...] כי אז הרשות אינה חייבת, ואולי אף אינה רשאית, לגלות את החומר שבידיה לאדם זר שאינו נוגע בדבר" (שם, 332).

<p>הנחיה מס' 14.8 – בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה</p>	<p>הנחיות פרקליטת המדינה 2 ינואר 1994; 1 אוגוסט 2002</p>
---	--

2. יחד עם זאת, יש חשיבות לשאלה מהו האינטרס שבגיננו מבקש האדם לעיין בחומר ומה משקלו של אינטרס זה.

3. כך למשל, אם האינטרס שבגיננו מתבקש העיון קשור ישירות לניהול ההליך הפלילי שבגיננו נאסף חומר החקירה, יש ליתן לאינטרס זה משקל נכבד. כך הדבר במקרה שבו מחליטה המשטרה לגנוז תיק חקירה, והמתלונן מבקש לערור על כך, או לעתור לבג"צ בגין החלטת הסגירה, ולשם כך מבקש הוא לעיין בחומר. במקרה שכזה יש לאפשר את העיון אלא אם קיים אינטרס ממשי, מן הסוג שיפורט להלן, המונע את העיון. לעומת זאת, אם המתלונן מבקש לעיין בחומר לצורך הגשת תביעה אזרחית נגד החשוד, אכן יש לו אינטרס לגיטימי בעיון, אולם משקלו של אינטרס זה קטן יותר מאשר במקרה הקודם.

(ב) שמירה על תפקודה התקין של המשטרה והתביעה

4. אל מול השיקול האמור, בדבר זכות האזרח לעיין בחומר שיש לו עניין לגיטימי בו, עומדים לעתים שיקולים ציבוריים, המחייבים הימנעות מגילוי החומר. שיקול החייב להילקח בחשבון הוא השיקול של שמירה על תפקודה התקין של המשטרה והתביעה. כך למשל, אין לאפשר עיון בחומר חקירה שאינו מחויב על פי החוק, אם קיים חשש ממשי כי בעקבות העיון יעשה ניסיון להשפיע על עדים, לתאם עדויות, להעלים ראיות וכד' (ראו בג"צ שפירא, לעיל, בעמ' 332).

5. בדומה, יש להקפיד שלא לאפשר עיון בחומר חקירה אם קיים חשש ממשי כי בעקבות העיון תיחשף שיטת פעולה של המשטרה, שיש חשיבות לאי פרסומה ברבים. שיקול זה חל גם לגבי הרשאת עיון בתיק שחקירתו נסתיימה.

6. מטעם זה אין להרשות את העיון בחוות דעת פנימיות, המלצות, התכתבויות של היחידה החוקרת, התכתבויות פנימיות בין גורמי החקירה והתביעה, פרטים על מודיע סודי ועוד. העיון במסמכים אלה יורשה רק אם המבקש מעלה נימוק יוצא דופן ובעל משקל מכריע, שיש בו כדי להצדיק סטייה מכלל זה. יש להדגיש, כי לגבי חומר מסוג זה לא חלה בדרך כלל אף זכות העיון הקבועה בסעיף 74 לחסד"פ, שכן כמובהר לעיל, חומר זה לא יהווה בדרך כלל "חומר חקירה" (לעניין זה ראו הנחיה מספר 6.1 לעיל).

(ג) הבטחת אמון הציבור במשטרה

7. יש לשקול גם את הצורך להבטיח את אמון הציבור בכך, שמסמכים או עדויות שנמסרו למשטרה במסגרת חקירה פלילית, לא יימסרו לכל החפץ בכך, מבלי שיש בידו להראות אינטרס ממשי בעיון בחומר. השמירה על אמון הציבור במשטרה ובתביעה הינה חיונית, כדי לאפשר למשטרה לגבות עדויות וראיות מקיפות ומלאות מן הציבור גם בעתיד, מבלי שמוסר העדות או מוסר הראיה יחשוש מכך שהעדויות או הראיה שמסר "יתגלגלו" לידי כל המעוניין לעיין בהן.

הנחיה מס' 14.8 – בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה	הנחיות פרקליטת המדינה 2 ינואר 1994; 1 אוגוסט 2002
--	--

(ד) החשש מפני שימוש בלתי ראוי בחומר

8. במסגרת ההחלטה בדבר מתן אפשרות לעיין בחומר החקירה יש לשקול גם את האפשרות שמבקש העיון יעשה שימוש לא ראוי במידע שיקבל לידיו בעקבות העיון - כגון הפעלת לחץ על אזרח שמסר מידע למשטרה, הכפשתו, חשש מפגיעה פיזית וכדומה. חשש זה רב במיוחד במקרה שבו קיימים יחסי עבודה או יחסים של כפיפות בין מבקש העיון לבין המתלונן או עדים בתיק, או יחסים רגישים מסיבות אחרות (כגון יחסי משפחה).

(ה) מניעת פגיעה בפרטיות

9. בנוסף, יש לשקול כיצד משפיע חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א - 1981, על הזכות לעיין ב"חומר החקירה".

10. סעיף 23 לחוק הגנת הפרטיות קובע:

"(א) מסירת מידע מאת גוף ציבורי אסורה, זולת אם המידע פורסם ברבים על פי סמכות כדן או הועמד לעיון הרבים על פי סמכות כדן, או שהאדם אשר המידע מתייחס אליו נתן הסכמתו למסירה".

"(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע מרשות בטחון, כמשמעותה בסעיף 19, לקבל או למסור מידע לשם מילוי תפקידה, ובלבד שהמסירה או הקבלה לא נאסרה בחיקוק".

'מידע' - נתונים על אישיותו של אדם, מעמדו האישי, צנעת אישיותו, מצב בריאותו, מצבו הכלכלי, הכשרתו המקצועית, דעותיו ואמונתו;"

משטרת ישראל הינה "רשות בטחון" כמשמעותה בחוק.

11. חוק הגנת הפרטיות יוצר, אם כן, הסדר המאזן בין זכותו של האדם המעוניין לעיין במסמכי המינהל, לבין זכותו של הפרט שצנעתו תישאר חסויה ולא יינתן לה פומבי.

12. על פי "נוסחת האיזון" הקבועה בחוק, כאשר פועלת המשטרה לשם "מילוי תפקידה", הרי שגם אם יש בחומר הנמצא בידה מידע הנוגע לצנעת הפרט, לא חל עליה איסור המונע את מסירת החומר. לעומת זאת, חל עליה איסור למסור "מידע", שלא במסגרת מילוי תפקידה, אלא אם המידע הועמד לעיון הרבים על פי סמכות כדן או שהאדם אשר המידע מתייחס אליו נתן הסכמתו למסירה. כמו כן, בכל מקרה, שומה על המשטרה להבטיח כי במידת האפשר לא ינתן לחומר החקירה פומבי, מעבר למינימום הנדרש לסיפוק המטרה הלגיטימית שבגינה מתבקש העיון בחומר.

<p>הנחיה מס' 14.8 – בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה</p>	<p>הנחיות פרקליטת המדינה 2 ינואר 1994; 1 אוגוסט 2002</p>
---	--

13. אשר לשאלה הפרשנית: מה נכנס למסגרת "תפקידי המשטרה" לצורך חוק זה? מן הראוי לנקוט גישה הנגזרת מנסיבות הענין. כך למשל, כל פעולה שהיא במסגרת קיום ההליך הפלילי או שנועדה לקידומו, הינה פעולה הנכללת "במסגרת תפקידיה" של המשטרה. על כן, מסירת "חומר חקירה" לעיון החשוד - קודם להגשת כתב האישום - בתנאים המפורטים בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 50.015 שתוזכר להלן, אינה עומדת לכאורה בסתירה לחוק הגנת הפרטיות.

14. כך הדבר גם בנוגע למסירת חומר חקירה למתלונן או לקורבן עבירה, הנדרש לו לצורך הגשת ערר או הגשת עתירה לבג"צ על החלטה בערר לגנוז את התיק. חומר זה נדרש לאזרח כדי לאפשר לו למצות זכות, שהיקנה לו החוק במפורש. יחד עם זאת, יש לבחון, האם אין בבקשת העיון גם מטרה זרה; האם אין חשש כי מתן העיון יביא בסופו של דבר להפצת חומר החקירה ברבים, דבר אשר עלול לפגוע באופן חמור בפרטיות החשוד או פגיעה באינטרסים אחרים.

15. כמו כן, יש משמעות לשאלה: האם מדובר בתלונה שהוגשה על ידי "מתלונן ציבורי" שלא נפגע ישירות מביצוע העבירה, או שמדובר במתלונן שנפגע במישור מן העבירה. ככלל, במקרים של בקשה לעיון המוגשת על ידי "מתלונן ציבורי", יש לתת משקל רב יותר להגנה על אינטרס "הפרטיות" של החשוד.

16. אשר לבקשה לעיון בחומר חקירה, שמטרתה לסייע לקורבן העבירה בניהול הליך אזרחי, ניתן לנקוט בפרשנות המרחיבה את הגדרת תפקידי המשטרה באופן הקובע שתפקידי המשטרה כוללים גם את התפקיד הכללי של סיוע לשמירה על הסדר הציבורי. מכוח תפקיד זה רשאיות רשויות המשטרה והתביעה לסייע לקורבן העבירה במגוון דרכים, לרבות באופן העשוי, לעיתים, להתבטא במתן נגישות למידע שיאפשר למעיין בחומר לתבוע פיצויים וסעדים אחרים במישור האזרחי.

17. במצב מעין זה, שבו מתבקשת המשטרה לפעול בתחום הרחב, של שמירה על הסדר הציבורי בכללותו, ולא במישור הפלילי - הצר, מן הראוי לנקוט גישה זהירה יותר בנושא הרשאת העיון בחומר, וזאת הן על מנת למנוע הפרה חמורה ומיותרת של פרטיות המעורבים בתיק, והן כדי לשמור על אינטרסים ציבוריים חיוניים שפורטו לעיל.

(ו) **מניעת שימוש לרעה בהליכי החקירה**

18. הכרה אוטומטית בזכות המתלונן לעיין בחומר החקירה, עלולה לעודד הגשת תלונות סרק שמטרתן העיקרית הינה הפעלת מנגנון החקירה המשטרתי, על מנת להשיג חומר חקירה לצרכים פרטיים. על כן, יש לשקול את הרשאת העיון גם לאור החשש מעידוד תלונות שאין להן בסיס אמיתי.

הנחיה מס' 14.8 – בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה	הנחיות פרקליטת המדינה 2 ינואר 1994; 1 אוגוסט 2002
--	--

ג. דוגמאות אופייניות למקרים שבהם מתבקש עיון בחומר חקירה

(א) בקשה לעיון בתיק המוגשת על ידי חשוד או גורם מעוניין אחר, טרם קבלת החלטה על הגשת כתב אישום.

1. אין ספק שהחשוד בתיק הוא "צד מעוניין", אשר יש לו עניין לעיין בחומר שבתיק. יחד עם זאת, קיים חשש שמתן העיון בשלב מוקדם מדי יפגע בחקירה המשטרית.

2. על פי הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 51.015 מיום 1.7.91, יש לאפשר לחשוד לעיין ב"חומר החקירה" בטרם הוגש נגדו כתב אישום, רק אם החשוד מבקש לעיין בחומר לצורך "שימוע" או "טיעון" ורק "אם ייראה הדבר ליועץ המשפטי לממשלה, לפרקליט המדינה, או לפרקליט מחוז, כראוי, מועיל והוגן בנסיבות המקרה. העיון לא יתאפשר אם עשוי הוא לפגוע בעניינים של מעורבים אחרים או להפריע להכנות למשפט או לגרום נזק אחר". יודגש, כי גם במקרה בו מתבקש חומר החקירה לצורך "שימוע" אין חובה למסור את כל חומר החקירה והבקשה תישקל ע"פ נסיבות העניין. במקרים בהם שמר החשוד על זכות השתיקה, אין מקום למסור את חומר החקירה כלל והשימוע יוגבל לטענות משפטיות בלבד.

3. כמו כן, יש לשקול את השאלה האם העיון עלול להפריע להשלמת חקירה, אם תדרש כזו בעתיד.

4. מתן עיון בסיטואציה זו לא יהווה בדרך כלל פגיעה אסורה בפרטיות, שכן המקרה נופל לגדר סעיף 23 ב (א) לחוק הגנת הפרטיות (ראו לעיל).

5. מלבד בנסיבות המפורטות לעיל, אין בדרך כלל מקום לאפשר לצד מעוניין לעיין בחומר חקירה כל עוד לא נתקבלה בתיק החלטה להגיש כתב אישום או החלטה גניזה.

6. בנושא זה ראו גם בג"צ 47/91 ניימן נ' פרקליטת המדינה, פ"ד מה(2) 872.

(ב) בקשה לעיון המוגשת על ידי חשוד, לאחר שהתקבלה החלטה לסגור את התיק מבלי שהוגש נגדו כתב אישום.

7. בכל בקשה שכזו על החשוד להצביע תחילה על עניין לגיטימי שבגינה הוא מבקש לעיין בתיק. כך למשל, לחשוד המבקש לערור על הסיבה שבגינה נגזר התיק, יש לכאורה עניין לגיטימי בעיון. יחד עם זאת, אין די באינטרס הלגיטימי לבדו כדי לאפשר את העיון.

8. על הרשות לבחון מהי מידת החשש שהרשאת העיון תוביל לפגיעה בחקירה אחרת של המשטרה; לפגיעה בחקירה עתידית הקשורה לאותו תיק; לפגיעה באפשרות לחידוש החקירה באותו תיק; וכן לפגיעה בתיפקודה הכללי של המשטרה, בשל חשיפת דרכי עבודתה, ובשל החשש שיהיה בכך כדי להרתיע אנשים מלשתף פעולה עם המשטרה בעתיד.

<p>הנחיה מס' 14.8 – בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה</p>	<p>הנחיות פרקליטת המדינה 2 ינואר 1994; 1 אוגוסט 2002</p>
---	--

כמו כן, יש לקחת בחשבון את האפשרות לפגיעה בפרטיותם של המעורבים בחקירה, וכן את החשש שהחשוד ינצל את העיון כדי לברר מי העיד נגדו במטרה להתנקם בו בעתיד.

9. ככלל, עקב מכלול השיקולים האמור, רצוי להמנע מלאפשר לחשוד לעיין בתיק החקירה הסגור. זאת, למעט במקרים שהסכנות דלעיל אינן קיימות או כשקיימת עילה כבדת משקל למתן ההיתר, כעולה מנסיבות הענין. על איזון האינטרסים הנדרש ראו בבג"צ 64/91 חילף נ' משטרת ישראל (פ"ד מז 5) 653.

(ג) **בקשה לעיון המוגשת על ידי מתלונן המעוניין להגיש ערר על סגירת התיק או להגיש עתירה לבג"צ בגין דחיית עררו, לאחר שהתקבלה החלטה לסגור את התיק, או השגה על הסדר טיעון.**

10. המתלונן במקרה זה הוא "צד מעוניין", הרשאי לכאורה לעיין בתיק. יחד עם זאת, טרם הרשאת העיון יש לשקול מהי מידת החשש לפגיעה אפשרית בתפקוד המשטרה, הן במקרה הספציפי והן באופן כללי. אכן, ככלל, כיוון שמדובר בתיקים סגורים והמעין הוא המתלונן ולא הנאשם בתיק, סביר שבדרך כלל שיקול זה לא יהווה מניעה למתן אפשרות העיון. יחד עם זאת, במקרה שבו שוקלת המשטרה לחדש את החקירה בעתיד, אין בדרך כלל מקום להרשאת העיון. בנוסף, יש לשקול מהי מידת החשש שהמתלונן מנסה, למעשה, להשיג דרך בקשת העיון מידע על הנילון ועל המעורבים בחקירה למטרות זרות מאשר הגשת הערר.

11. במישור ההגנה על הפרטיות, בדרך כלל ניתן יהיה לראות את מסירת המידע כנכללת בגדר "תפקידי המשטרה", ולפיכך אין בחוק הגנת הפרטיות כדי למנוע את מסירת המידע. יחד עם זאת, על המשטרה מוטל לשקול גם שיקול זה ולמנוע פגיעה בפרטיות החשודים שלא לצורך.

12. כך למשל, מקום שמדובר ב"מתלונן ציבורי", שלא נפגע "ישירות" מהעבירה הנטענת, קיים חשש ממשי שמסירת חומר החקירה לעיון המתלונן תביא לחשיפת החומר לעין כל, ולפגיעה חמורה בפרטיות החשוד ויתר המעורבים בחקירה. כן קיים חשש, כי זוהי, למעשה, מטרתו העיקרית של מבקש העיון. במקרה מעין זה יש לשקול את הדברים במשנה זהירות ולהחליט על פי מכלול נסיבות הענין. בהקשר זה, יש לשוב ולציין כי חוק חופש המידע, התשנ"ח - 1998, וחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א - 2001, אינם מחייבים את מסירת חומר החקירה למתלונן. על כן, בהחלטה על מסירת חומר החקירה לידי "מתלונן ציבורי" יש לאזן בין האינטרס שלו למצות את זכויותיו לבין האינטרס שבהגנה על פרטיות החשוד ומוסרי ההודעות במשטרה, והאינטרס שלא להרתיע את הציבור מלשתף פעולה עם המשטרה בעתיד. בין היתר, ישקלו זה כנגד זה זיקתו של המבקש אל העבירה, עמדת המתלוננים בתיק, האפשרות של הנפגע הישיר לריב את ריבו, האפשרות של פגיעה בפרטיות הנחקרים, ההשלכות שיש לעיון זה על נחקרים פוטנציאלים וכיוצא באלה.

<p>הנחיה מס' 14.8 – בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה</p>	<p>הנחיות פרקליטת המדינה 2 ינואר 1994; 1 אוגוסט 2002</p>
---	--

13. גם כאשר יש ל"מתלונן הציבורי" זכות לפנות לבג"צ בעתירה על דחיית עררו, אין משמעות הדבר בהכרח כי תינתן לו זכות לעיון בחומר החקירה. בבג"צ 2534/97 ח"כ יונה יהב נ' פרקליטת המדינה (פ"ד נא (3) 39) ביקשו העותרים להעביר לעיונם את חומר החקירה שנאסף על ידי המשטרה בחקירת פרשת מינויו של עורך הדין רוני בראון ליועץ המשפטי לממשלה. בית המשפט דחה את הבקשה, לאחר שבמקרה זה הועמדה לרשות העותרים החלטת היועץ המשפטי לממשלה, הכוללת סיכום מפורט של חומר החקירה. מהחלטת בית המשפט עולה כי אין לגזור מזכות העמידה בפני בג"צ גישה לחומר חקירה, מכיוון שאין מקום בכל מקרה לאפשר את הגישה של המתלונן הציבורי לחומר החקירה לצורך מיצוי אפשרות הערר. על מנת שתותר זכות העיון, העותרים צריכים להניח תשתית מינימלית לטענה כי החומר דרוש לשם הכרעה בעתירה.

(ד) בקשה לעיון המוגשת על ידי המתלונן או קורבן העבירה לצורך הגשת תביעה אזרחית.

14. מבחינת חוק הגנת הפרטיות רשאית המשטרה לאפשר את העיון המבוקש גם לצורך זה, שכן ניתן לראותו כחלק מן המסגרת "הרחבה" של תפקידי המשטרה. יחד עם זאת, מכיוון שאין מדובר בתפקידיה הישירים וה"צרים" של המשטרה, יש לנקוט משנה זהירות טרם קבלת החלטה אם להתיר את העיון בתיק. לפיכך, יש לשקול בכל מקרה על פי נסיבותיו, האם אין בהתרת העיון כדי לפגוע בתפקוד המשטרה, או באמון הציבור במשטרה. כמו כן, יש לשקול אם העיון לא יגרום לפגיעה ממשית בפרטיותו של מאן דהוא, אשר הרצון למונעה יכול שיגבר על אינטרס המתלונן או הקורבן (לעניין זה ראו גם בג"צ חילף לעיל, שבו נדונה בקשתו של החשוד לעיין בחומר החקירה על מנת להגיש תביעה אזרחית נגד המתלונן).

15. ככלל, במקרה מעין זה הנטיה צריכה להיות להרשות את העיון בחומר, כדי שהמתלונן או הקרבן יוכל לממש את זכויותיו. אשר לשלב שבו יש לאפשר את העיון, ככלל, אין לאפשר עיון בחומר כל עוד לא נסתיים הטיפול בתיק, אלא אם קיימת סיבה מיוחדת לסטות מכך (כגון התמשכות הטיפול בתיק; חשש להתיישנות זכויות מבקש העיון וכדומה), וזאת יש לעשות על דעת פרקליט המחוז או מי שהוסמך לכך על ידו.

(ה) בקשה לעיון המוגשת על ידי גורם חיצוני, שיש לו עניין ישיר בחומר - כגון חברת ביטוח, שמאי וכדומה.

16. גורמים אלה יש לראות כבאים בנעליו של "הצד המעוניין", ולכן זכאים הם לאותו מעמד. יחד עם זאת, יש לזכור, שמדובר בעיון לצורך הליך אזרחי, ולפיכך יחול כל האמור בסעיף (ד) לעיל. היינו, טרם הרשאת העיון יש לשקול את השפעת חוק הגנת הפרטיות על נסיבות העניין, את הצורך לשמור על חיסוי דרכי פעולתה של המשטרה, ואת האינטרס הציבורי שבשמירת אמון הציבור במשטרה.

הנחיה מס' 14.8 – בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה	הנחיות פרקליטת המדינה 2 ינואר 1994; 1 אוגוסט 2002
--	--

(ו) בקשה לעיון המוגשת על ידי גוף ציבורי שיש לו עניין בתיק - כגון המוסד לביטוח לאומי או קרנית.

17. אם אכן גופים אלה הינם אכן "צד מעוניין", שאלה שתוכרע על פי נסיבות המקרה, זכאים אף הם לכאורה לעיון בחומר. יתירה מזו, יש לזכור כי מדובר בגופים ציבוריים הממלאים תפקיד על פי דין, שחבותם בתביעה כספית נקבעה בחוק.

18. לפיכך, במישור ההגנה על הפרטיות, יחול סעיף 23 לחוק הגנת הפרטיות, הן במסירת מידע לגופים ציבוריים; וממילא, מסירת המידע לגופים אלה לצורך מילוי תפקידם לא תהווה פגיעה אסורה בפרטיות (ראו סעיף 23'ו' לאותו חוק). כמו כן, החשש הקיים בדרך כלל בדבר הפצת חומר החקירה ברבים, אינו קיים בדרך כלל שעה שהעיון נעשה על ידי גוף ציבורי, הכפוף לכללי המינהל הציבורי.

ד. מגבלות נוספות המצמצמות את זכות העיון

1. טרם הרשאת העיון יש לוודא, כי ההרשאה איננה עומדת בניגוד לחובת הסודיות הקבועה בחוקים שונים.

2. דוגמאות בולטות לחובת סודיות שכזו מצויות בסעיף 23 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך - 1960; בסעיף 23 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א - 1971; בסעיף 191א(ד) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב - 1982;

3. דוגמא נוספת מצויה בסעיף 3 לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א - 1981. כדי לשמור על חובת סודיות זו, בטרם מאפשרים את העיון, יש להקפיד להוציא מן התיק את גיליון המרשם הפלילי של החשוד, אשר המעיין אינו זכאי לראותו, אלא אם המעיין הוא החשוד עצמו.

ה. היקף הזכות להעתיק חומר חקירה

על פי סעיף 74(א) לחסד"פ נלוות לזכות העיון בחומר החקירה גם זכות להעתיקו. עם זאת, ישנם מקרים בהם יגברו אינטרסים אחרים על זכות זו, כמו הזכות לפרטיות. על האיזון הראוי בעניין ראו סעיף ו' להנחיה 6.1. לעיל.

ו. סיכום

1. העיון ב"חומר החקירה" הינו זכות יסוד של הנאשם, המעוגנת בסעיף 74 לחסד"פ. על רשויות התביעה והמשטרה חלה חובה לאפשר העיון, בתנאים המפורטים בחוק ובסייג שבסעיף 78 לחוק.

2. מתן רשות לעיון בתיק חקירה, שלא בקשר לחובה שבסעיף 74 לחסד"פ, נתון לשיקול דעתה של הרשות, אשר צריך להיות מופעל על פי העקרונות הכלליים של המנהל הציבורי.

הנחיה מס' 14.8 – בקשה מצד גורמים שונים לעיין בחומר חקירה שבתיק משטרה	הנחיות פרקליטת המדינה
	2 ינואר 1994; 1 אוגוסט 2002

3. במסגרת הפעלת שיקול הדעת, על הרשות לאזן בין זכותו של אדם לעיין בחומר חקירה הנוגע לעניינו וזכותו למצות את הזכויות הקיימות לו בדין (כמו לדוגמא להגיש ערר או להגיש תביעה אזרחית), לבין אינטרסים ציבוריים ופרטיים העלולים להיפגע כתוצאה מהרשאת העיון. כגון, האינטרס הציבורי שבשמירת אמון הציבור בכך שחומר הנמסר למשטרה לא יגיע לעיון הציבור הרחב, דבר שיבטיח את נכונותו של הציבור לשתף עם המשטרה פעולה בעתיד; האינטרס הציבורי שבהגנה על שיטות ודרכי העבודה של המשטרה והתביעה; האינטרס הציבורי שלא לפגוע בניהול חקירה ספציפית; והאינטרס שבהגנה על פרטיותם של מי שהיו מעורבים בחקירה המשטרתית.

4. בכל מקרה, טרם מתן העיון, יש לבדוק ולוודא בפועל כי החומר הנמסר לעיון אינו כולל חומר שגילוי אסור מאחד הטעמים שפורטו לעיל או שגילוי אסור על פי כל דין.